
KÜLHONI MAGYAR PEDAGÓGUSHALLGATÓK A FÓKUSZBAN

A „Pedagógushallgatók pályaaorientációs vizsgálata 2014/15” c. kutatás kereteiről¹

Az elmúlt években végzett kutatásaink alapján – amelyekben a külhoni magyar diákok körében az iskolaválasztás, az oktatás nyelve és az iskolai teljesítmény közötti összefüggéseket, a nemzetközi kompetencia mérések (PISA, TIMSS) kisebbségi vonatkozású eredményeit vizsgáltuk² – fogalmazódott meg a tanulók eredményességének egy másik változó, a *pedagógusi munka minősége* szerinti vizsgálatának szükségessége.

A 2014/2015-ös tanévben tehát arra tettünk kísérletet, hogy részben a TALIS nemzetközi pedagógusfelmérés³ témaköreit, részben más hallgatói felmérések módszertani elemeit adaptálva, a pedagógussá válás helyszínének első állomásán, a pedagógusképzésben részt vevő külhoni magyar hallgatók pályaaorientációs terveit vizsgáljuk meg komparatív módon Magyarország négy szomszédos országában (Romániában, Szlovákiában, Szerbiában és Ukrajnában) papíralapú kérdőívek segítségével.

¹ A kutatást részben a Magyar Tudományos Akadémia Domus Szülőföldi Ösztöndíj Programja, részben pedig a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. keretében működő Nemzetpolitikai Kutatóintézet támogatta, amit ezúton is köszönünk. A kutatás vezetője és a bevezető szöveg szerzője: Ferenc Viktória.

² Lásd például a *Kisebbségkutatás* 2014. évi negyedik számának tematikus blokkját, amelyben a külhoni magyar oktatást érintő empirikus mérésekről szóló tanulmányokkal egy Kárpát-medencei körkép összeállítására került sor. Forrás: http://bgazrt.hu/npki/kiadvanyok/kisebbségkutatás/kisebbségkutatás_2014_4/

³ TALIS – The OECD Teaching and Learning International Survey.
Forrás: <http://www.oecd.org/edu/school/talis.htm>

Mivel a pedagógusképzés rendszere a felsorolt négy országban sok tekintetben eltérő módon szerveződik, ezért kutatásunkban a pedagógushallgatók egy lehatárolt, kisebb csoportját – az *óvodapedagógus- és tanítóképzésben részt vevő hallgatókat* – tekintettük célcsoportunknak, lévén, hogy a pedagógusképzésben ez a szint minden általunk vizsgált országban jól elkülönül a középfokú és felsőfokú oktatáson belül. A pedagógushallgatók kifejezést tanulmányainkban tehát ebben az értelemben használjuk, s ez nem vonatkozik a felső tagozatos tanárképzésben részt vevő hallgatói bázisra.

A 2014/15-ös tanévben a négy határon túli régióban 15 város összesen 23 intézményében működött magyar nyelvű középfokú vagy felsőfokú óvodapedagógus- és tanítóképzés, összesen 2429 pedagógushallgató (közülük 828 középiskolás diák, 1601 egyetemi hallgató) részvételével. A lekérdezés során, amelyre 2014 novembere és 2015 áprilisa között került sor, összesen 1880 kérdőívet sikerült kitöltetnünk, amely a teljes célcsoport 77%-át jelenti. A távolmaradásból fakadó 23%-nyi hiány ellenére, lekérdezésünket *teljes körűnek* tekintjük, mert minden intézménybe előzetes egyeztetés alapján személyesen látogattunk el (volt, ahová többször is).

Kutatásunkkal adatokat nyertünk arra nézve, hogy a kisebbségi magyar iskolarendszer oktatói rekrutációs bázisa milyen minőségi jellemzőkkel bír, kik lesznek a jövő kisebbségi pedagógusai. Ezen kívül a felmérés lehetőség ad arra, hogy a pedagógusképző intézmények számára is megfogalmazódjanak bizonyos intézmény specifikus ajánlások, amelyek a képzés célzott fejlesztéséről való gondolkodás alapjai lehetnek.

A *Kisebbségkutatás* folyóirat jelen lapszámában a kutatás regionális koordinátorai⁴ az adatközlők társadalmi-családi hátterét, pályaválasztással kapcsolatos motivációit, a szakma iránti elhivatottságukat, a képzésről és az azt biztosító intézményről alkotott véleményüket az egyes régiók szerint, négy külön tanulmányban elemezik. Az adatbázis azonban arra is lehetőséget ad, hogy adatainkat más szempontok szerint, illetve a régiók szerinti összehasonlításban is vizsgáljuk, amire a későbbiekben törekedni is fogunk.

⁴ A négy országot összefogó, konzorciális kutatás regionális koordinátorai Márton János és Csata Zsombor (Erdély), Morvai Tünde (Szlovákia), Ágyas Réka (Vajdaság) és Ferenc Viktória (Kárpátalja) voltak.